

сердечної, а остання – до плодів блаженного життя: радості, веселості, задоволення. Таким чином, блаженне життя, в розумінні Григорія Сковороди, це і є очікуване земне щастя, яке реалізується на основі духовно-морального виховання.

Навпаки, невдячність дуже часто призводить до сумоти, заздрості, злодійства і беззаконня. Вона є головною причиною майже всіх людських печалей і бід, тому і виступає найбільш поширеною серед людей перешкодою на шляху до щастя. Тому Григорій Сковорода і приходиться до висновку, що головними завданнями виховання виступають : „На добро народжувати; Зберегти молоде здоров'я; Навчити вдячності” [1,121].

Література

1. Сковорода Григорій. Твори : У 2 т. Т. 2.- К.: АТ Обереги, 1994. – 480с.

Т.В.Гузиніна

ДЖЕРЕЛА РОЗВИТКУ ПОЕТИЧНОГО ДАРУ МИКОЛИ ГУМІЛЬОВА

Автор рассматривает истоки, специфику, а также мотивацию поэтической деятельности Николая Гумилева.

The article deals with the sources, peculiarities and motivation of poetry of Nikolai Gumilyev.

Вступ. Проблема розвитку таланту особистості завжди була і залишається зараз однією з актуальніших проблем людства. Ще видатний китайський філософ Конфуцій разом із своїми учнями займався пошуками обдарованих дітей. Петро І, відшукуючи талановитих людей (О.Меншиков, Я.Брюс й ін.), створював відповідні умови для розкриття їх здібностей. У наш час діяльність з пошуку і розвитку обдарованих особистостей є державно значущою. На державному рівні розробляються законодавчі акти підтримки талантів, створюються програмні документи, мережі навчальних закладів для обдарованих дітей тощо. Дослідження з тематики розвитку таланту особистості мають міждисциплінарний характер. Актуальність проблеми, а

також робота над дисертацією, визначили тему даного дослідження, метою і завданнями якого є аналіз загальних наукових підходів до розвитку таланту особистості; найбільш значних факторів розвитку поетичного таланту М.Гумільова. Наскільки нам відомо, дослідження такої конкретики ще не проводилися.

Виклад основного матеріалу. Історико-теоретична довідка. Ч.Ломброзо у 19 ст. обґрунтував теорію впливу фізіологічних даних людини на її поведінку. Значний вплив на становлення біологічної теорії мали висновки Ф.Гальтона, який намагався довести вродженість обдарованості та геніальності людини. Переконаним біологічним детерміністом був З.Фрейд. Соціальну концепцію підтверджують практичні досягнення видатних педагогів А.Макаренка, В.Сухомлинського, С.Швацького. Особливо важливим у цій галузі є дослідження роботи В.Сороки-Росинського у школі для дітей-правопорушників (ШКІД). У результаті навчально-виховної роботи із 60 вихованців школи 12 – стали відомими письменниками, журналістами, державними діячами (Г.Белих, Г.Іонін, П.Ольховський, Л.Пантелеев й ін.), а інші знайшли гідне місце у житті.

Перевагу соціальних над біологічними факторами у становленні таланту віддавали видатні психологи - П.Анохін, Л.Виготський, О.Леонтьєв, О.Лурія. Але вплив біологічного фактора на соціальне становлення підтверджують досягнення в галузі евгеніки. Прихильниками біологічної теорії - В.Ефроїмсоном, В.Симоновим та ін. - доводилася визначна роль біологічного фактора у розвитку людини. Досліджуючи питання становлення таланту видатних та відомих людей, ми наближаємося й до рішення загальних проблем обдарованості. Одним із когорти таких особистостей був М.Гумільов – видатний поет, драматург, критик, педагог.

Генезис М.Гумільова. Над біографією поета працювало багато дослідників (П.Лукницький, В.Лукницька, М.Оцуп, Г.Струве, І.Панкєєв та ін.). Більша частина надрукованих спогадів торкається літературної діяльності

М.Гумільова. Але на основі біографічних досліджень і генеалогії сина М.Гумільова – Льва, складеної російською дослідницею О.Новиковою, ми прийшли до висновку, що ні з боку батька, ні з боку матері ніхто з родичів М.Гумільова значним поетичним обдаруванням не володів.

Соціальний стан родини М.Гумільова. Батько поета - Степан Якович Гумільов (1836-1910) народився у родині священнослужителя. Був військово-морським лікарем. Найвищим наказом № 294 від 9 лютого 1887 р. С.Гумільову був наданий статус статського радника (відповідає чину генерала) і його звільнено від служби через хворобу "з мундиром і пенсіоном". Мати, Ганна Іванівна Львова (1854 - 1941), вела свій рід від князя Мілюка, а всі його нащадки володіли досить високим соціальним станом, зокрема брат матері – Л.Львов – дослужився до чину контр-адмірала. Тобто соціальний і матеріальний стан родини давав йому можливість М.Гумільову вибирати відповідні шляхи діяльності, що вели до значних вершин у службовій ієрархії. Але цього не трапилося, мабуть, через особливості ранньої соціалізації поета.

Специфіка ранньої соціалізації М.Гумільова. Майбутній поет народився маленьким та худеньким і до десятилітнього віку був дуже слабкий здоров'ям. Страждав сильними головними болями. Лікарі встановили у нього "підвищену діяльність мозку". Завжди почувався його недолік у вимові звуків "л" і "р", але у ранньому дитинстві він був особливо помітним. Характер у хлопця розвивався спокійний, м'який. Він терпляче переносив усі неприємності, пов'язані з його слабким здоров'ям, був тихим, рідко плакав. Вихователями майбутнього поета були його тітки, нянька та гувернантки, які прищеплювали йому повагу до романтизму народної творчості, християнської релігії. Улюбленими письменниками М.Гумільова у дитячий період були Майн Рід, Жуль Верн, Фенімор Купер, Гюстав Емар, Буссенар. Пригодницька література, безумовно, зробила свій вплив на смаки і мрії хлопчика. Але, напевно, і розповіді батька та дяді-адмірала про морські пригоди залишили враження у

майбутнього поета. У третьому класі гімназії в бібліотеці Миколи, поряд з Пушкіним і Лермонтовим, постали Жуковський, Лонгфелло, Мільтон, Колрідж, Аріосто та ін.

У гімназії видавався рукописний літературний журнал, де М.Гумільов помістив свою розповідь. Там фігурували північне сяйво, затертий льодами корабель, білі ведмеді. По книгах складав конспекти і "робив доповіді" батькові про сучасну літературу. П'ятий клас гімназії - Микола читає Надсона і, наслідуючи його, пише у дівочі альбоми. Він посилено займався самоосвітою і незабаром виступив у газеті "Тифлисский листок" із власним віршем "Я в лес бежал из городов". Публікація утвердила його в причетності до вищого призначення, до поезії. У шостому класі він зачитувався В.Соловйовим, полюбив М.Некрасова. Наприкінці 1903 - початку 1904 р. М.Гумільов почав жадібно читати новітню літературу, захопився російськими модерністами.

Мотивація до поетичної діяльності. Мотиви до поетичної діяльності, що зріли у М.Гумільова в роки дитинства приймають яскравий вираз у мріях стати великим Поетом. Неабияке значення для цього мало знайомство з Андрієм Горенком, який володів латинню, прекрасно знав античну поезію і, при цьому, відмінно сприймав вірші модерністів. Андрій був одним з читачів віршів М.Гумільова і часто обговорював з ним всю сучасну поезію.

Творчі наставники М.Гумільова і роль самоосвіти у його поетичному формуванні. Подальше прагнення стати поетом розвинув Інокентій Анненський. Це перший істинно великий поет, що зустрівся на шляху М.Гумільова. На жаль, цей період творчого становлення поета недостатньо освітлений дослідниками. Але у ранніх віршах Гумільова ми не знайдемо нічого спільного з Анненським, як не відчувається в них і впливу французьких поетів: Верлена, Лафорга, Рембо, Малларме. Хоча відомо, що І.Анненський вплинув на формування акмеїстичної теорії. У жовтні 1905 р. на гроші батьків була видана перша книга віршів М.Гумільова "Шлях конкістадорів". Це вже не просто

сумлінно виконаний поетичний урок, а уміння оформлятися, окреслюватися, висловлювати своє самостійне світорозуміння. Про цей і почасти подальший період творчості М.Гумільова Г.Струве писав: «Почувається сильний вплив тодішнього поетичного кумира, Бальмонта (і почасти, але меншою мірою, Брюсова), а також відгомони різних модних у той час віянь, які приходили до нас із Заходу: отут і Ніцше, і настільки модні тоді скандинавські письменники, і відзвуки французького символізму, а можливо, й англійських прерафаелітів. Російських предків у Гумільова-поета у цей ранній період знайти важко. Питання про французькі впливи в поезії Гумільова ще недостатньо вивчені, але про специфічний вплив тих або інших поетів — парнасців (Леконта де Ліля, Ередіа), особливо Готьє, а потім ще, можливо, Жерара де Нерзала — можна говорити лише пізніше.

Інтелектуальний багаж, накопичений М.Гумільовим регулярним, старанним читанням різноманітної літератури, вимагав втілення його творчого досвіду у конкретні форми. І на добре підготовленому, благодатному ґрунті, над подальшим розвитком поета почав працювати В.Брюсов. Аналізуючи листування М.Гумільова і В.Брюсова в період з 1906 по 1910, ми усвідомлюємо, що В.Брюсов для М.Гумільова був не тільки поетичним наставником, який звертав увагу на всі нюанси віршування. Він по-справжньому опікував свого підлеглого, рекомендуючи у видавництва для публікації його твори, здійснюючи побутову й іншу життєву опіку. Ми можемо констатувати, що В.Брюсов для М.Гумільова був учителем. Але не можна забувати, з якою завзятістю і працьовитістю Микола Степанович домагався виконання вказівок наставника, і те, що поет постійно удосконалювався і поза зоною опіки В.Брюсова. Коли вийшли «Романтичні квіти», Брюсов не міг не визнати, що ця книга молодого поета свідчить про велику й завзяту роботу автора над своїм віршем, що в ній нема «і слідів колишньої недбалості розмірів, неохайності рим, неточності образів». Відзначаючи, що рука все-таки ще зраджує молодого поета,

він бачив у ньому «серйозного працівника», що «розуміє, чого хоче, і вміє досягати, чого домагається». І зараз ще ми з повною вірогідністю не можемо визначити відсоткового вмісту «брюсівського» і «гумільовського» початків на цьому етапі формування художника слова. Третя книга М.Гумільова — «Перли» — подальший крок уперед. Вона ще не вільна від імітацій, але у молодого поета вже є і своє обличчя, свої теми, своя манера, свої прийоми виразності. Подальше внутрішнє зростання поета усе більше стверджує і розкриває перед нами його художницьку індивідуальність. Він сам став могутньою особистістю в поезії, здатною йти в ній власним шляхом, що позначився як «акмеїзм».

Висновки. Проведене нами коротке дослідження свідчить про те, що дійсно визначену участь у творчому формуванні М.Гумільова брали І.Анненський, В'ячеслав Іванов і, особливо, В.Брюсов. Але нам здається, що на перше місце в цій шляхетній справі варто поставити самого М.Гумільова в його нездоланному прагненні стати Поетом.

Література

2. Зобнин Ю.В. Коментарии // Н.С. Гумилев pro et contra. — СПб, 1995. — С. 604.
3. Толмачев М.В. "...Всеми, что у меня есть лучшего, я научился у Вас...": по страницам писем Н.С. Гумилева к В.Я. Брюсову // Литературная учеба. — 1987. — №2. — С.156.
4. Струве Г.П. Творческий путь Гумилева // Н.С. Гумилев pro et contra. — СПб, 1995. — С. 604.

Л.В.Алексеева

М.И.ДЕМКОВ О ПРИНЦИПАХ ВОСПИТАНИЯ

Автор розкриває погляди М.І.Демкова, представника вітчизняної педагогіки кінця XIX ст. — початка XX ст., на принципи виховання.

The author examines the views of M.I.Demkov, a representative of the national pedagogics at the end of the XIX c. Beginning of the rote, as for the process of upbringing.